

Likabehandlingsplan för Brinellskolan

HT2021-VT2022

Till dig som elev

Den här likabehandlingsplanen är din.

Vi har skapat den här planen för att visa dig din rätt till en trygg studiemiljö samt vilka värderingar som genomsyrar vår skola. På flera ställen finns exempel på vad vi menar för att du ska kunna jämföra med dina egna upplevelser. Vårt mål är att du ska bli sedd och respekterad genom din skoltid oavsett vem du är. Detta innebär också att du förväntas se och respektera andra, både elever och personal, under den tiden du går hos oss.

Om du någon gång blir utsatt för kränkande behandling eller våld, vill vi att du omedelbart kontaktar någon personal på skolan som du känner förtroende för. Detta gäller även om du känner någon som blir utsatt, om du blir utsatt på vägen till/från skolan, eller om du blir utsatt online.

Till dig som vårdnadshavare

Vi gör vårt bästa för att ditt barns tid här på skolan ska bli den tryggast möjliga. En grund i detta är att vi får möjlighet att upprätta bra och förtroendefulla relationer till er i hemmet. Om du misstänker att ditt barn, eller annan elev, blir utsatt för mobbning eller kränkningar så vill vi att du tar kontakt med mentor eller rektor på skolan.

Vi har förståelse för att elever lever i komplicerade sociala grupper och samspel. Skulle du få skäl att tro att ditt barn utsätter någon annan för kränkningar vill vi också att du kontaktar oss på skolan så att vi tillsammans kan hitta en lösning.

Till dig som personal

Vuxennärvaro har av Skolverket lyfts fram som den viktigaste insats som elever angett för att förebygga och upptäcka mobbning. Vuxna som behöver vara beredda att möta och intressera oss för elevernas tankar och idéer, inte alltid bara under lektionstid.

I den här planen finns vår dokumenterade kartläggning av situationen i skolan, samt vad våra nuvarande mål är. Här finns också definitioner och exempel av kränkningar. Använd planen som ett redskap för att kunna diskutera dessa frågor med eleverna på det sätt som fungerar bäst för just din elevgrupp.

Likabehandlingsplanen är författad av Jimmy Jonecrantz (jimmy.jonecrantz@nvu.se) som också har i uppdrag att revidera planen inför läsåret 2021-2022.

Innehåll

Till dig som elev.....	1
Till dig som vårdnadshavare.....	1
Till dig som personal.....	1
1. Mål och syfte.....	3
2. Skollagen (kapitel 6).....	3
Förebygga och motverka.....	3
Likabehandlingsplan.....	3
Skyldighet att agera.....	4
Bevisbördan ligger på skolan.....	4
3. Definitioner.....	4
Kränkande behandling.....	4
Trakasserier.....	4
Diskrimineringsgrunderna.....	5
Etnicitet.....	5
Funktionsnedsättning.....	5
Kön, könsidentitet och könsuttryck.....	5
Religion och trosuppfattning.....	5
Sexuell läggning.....	6
Ålder.....	6
Direkt och indirekt diskriminering.....	6
Bristande tillgänglighet.....	6
Vardagsrasism.....	7
4. Viktig personal på skolan när något händer.....	7
5. Rutiner vid diskriminering och kränkande behandling.....	8
6. Delaktighet, förankring och inflytande.....	8
7. Kartläggning och analys av nuläget.....	9
Samhället.....	9
NVU Brinellskolan.....	10
8. Arbete under läsåret 19-20.....	11
9. Kommande arbete under läsåret 20-21.....	12
10. Källor.....	12
Bilaga 1. Vid kränkningar och trakasserier på nätet; hur du tar en Screenshot eller skärmbild.....	13

1. Mål och syfte

Att gå i skolan är en samhällsförmån men också en plikt och elevgrupper organiseras inte utifrån likhet vad gäller intresse eller personlighet. Det betyder att elever i skolan möter och ska fungera tillsammans med personer de inte skulle välja att umgås med annars.

Skolverket, 2019

Skolan är en arena där människor från olika delar av samhället möts och ska verka tillsammans. På så sätt finns möjlighet för både spänningar och motsättningar, men också möjlighet till personlig utveckling och nyskapande. Skolan är genom lag och sina styrdokument skyldig att skapa ett klimat där alla känner sig trygga och respekterade. I detta ingår att arbeta mot diskriminering, ta beslut med utgångspunkt i barnets bästa, samt att bedriva ett systematiskt värdegrundsarbete både i och utanför undervisningen. Detta är målet och syftet med denna likabehandlingsplan. Här definierar vi dels det lagutrymme som är viktigt för oss i vårt arbete, de begrepp som är viktiga att känna till, hur vi kartlägger vad som har gjorts och vad som behöver göras, samt vilka rutiner som finns vid diskriminering och kränkande behandling.

Ibland uppstår en missuppfattning att endast elever har rätt att inte bli utsatta för kränkningar, men skolan är lika skyldig att skapa en miljö där personalen trivs och mår bra. Alla på skolan, både personal och elever, har alltså ett ansvar och skyldighet att bidra till en positiv miljö skolan.

2. Skollagen (kapitel 6)

Här är ett urval av de bestämmelser som finns i Skollagen och som vi bedömer att lärare och elever behöver känna till i samband med arbete kring värdegrund och likabehandling.

Förebygga och motverka

6 § Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever.

9 § Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling.

Likabehandlingsplan

8 § Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Skyldighet att agera

10 § En lärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bevisbördan ligger på skolan

14 § Om ett barn eller en elev som anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling från personal på skolan visar omständigheter som ger anledning att anta att han eller hon har blivit utsatt för sådan behandling, är det huvudmannen för verksamheten som ska visa att kränkande behandling eller repressalier inte har förekommit.

3. Definitioner

Hur vet man när man är kränkt, illa behandlad, eller bara missförstår en välmenad situation? Nedan följer begrepp som ska kunna hjälpa, framför allt dig som elev, att beskriva och förklara de upplevelser du kan ha kring vad som händer i skolan.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är när en eller flera personer förolämpar någon med ord eller handling. Det kan vara *Fysiskt* (tex. att bli utsatt för slag och knuffar), *Verbalt* (t.ex. att bli hotad eller kallad hora), *Psykosocialt* (att bli socialt utsatt, exempelvis smygfilmad på lektioner, osynliggjord, hållas utan information eller utsatt för ryktesspridning), *Text- och bildburet* (t.ex. skåpsklotter, brev, lappar, statusar, meddelanden och snaps). När en person fortsätter att kränkas vid upprepade tillfällen benämns detta som mobbning.

Trakasserier

Trakasserier är ett agerande som kränker någons värde (se ovan) och som har samband med en eller flera av de sju diskrimineringsgrunderna.¹ Exempelvis kan det vara en lärare som ”skämtsamt” hänar en elev för att hon bär huvudduk, eller en elev som skickar förolämpande snaps om en annan elev för att han målar sina naglar. Trakasserier räknas i lagen som diskriminering och bryter mot Diskrimineringslagens 1 kapitel.

---

¹ Se gärna <https://www.do.se/om-diskriminering/vad-ar-diskriminering/trakasserier-och-sexuella-trakasserier/> för definitioner och filmer kring trakasserier

Sexuella trakasserier är uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet. Exempelvis kan det vara ovälkommen beröring, kommentarer om utseende, inbjudningar/anspelningar och nedsättande skämt eller jargong.

Diskrimineringsgrunderna

Diskrimineringsgrunderna bygger på grupper i samhället som bedömts som extra utsatta och därför har skydd i lagen mot exempelvis kränkande behandling. Nedan är en sammanfattning av de definitioner som ges av Diskrimineringsombudsmannen²

Etnicitet

Etnisk tillhörighet innebär nationellt och/eller etniskt ursprung, hudfärg eller liknande. Den etniska tillhörigheten bygger på självidentifikation, det vill säga det är individen själv som definierar sin eller sina etniska tillhörigheter. Exempel på nationstillhörighet kan vara afghan, somalier eller indier. Exempel på etniskt ursprung kan vara hazar, kurd, jude eller rom

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning innebär en nedsättning av fysisk, psykisk eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga. Det är något som en person har, inte något man är, en tillfällig begränsning räknas inte som en funktionsnedsättning. Exempel på funktionsnedsättning kan vara allergier, dyslexi, hörsel- och synskador

Kön, könsidentitet och könsuttryck

Kön innebär att bli utsatt för det kön man tillhör. Könsidentitet innebär att bli utsatt för att man inte identifierar sig med det kön som registrerats vid födseln, eller för att man har ändrat eller tänker ändra sin könstillhörighet. Könsuttryck innebär att man genom sin klädsel, sitt agerande, eller annat ger uttryck för att tillhöra ett annat kön. Det kan exempelvis röra sig om kläder, kroppsspråk, smink eller frisyr. Personer med en könsidentitet eller könsuttryck som bryter mot normen kallas ibland också för transpersoner

Religion och trosuppfattning

Innebär religiös åskådning, som hinduism, judendom, kristendom och islam. Annan trosuppfattning innefattar andra övertygelser som har sin grund i religiös åskådning, exempelvis buddhism, ateism och

---

² <https://www.do.se/om-diskriminering/skyddade-diskrimineringsgrunder/>, 2020-01-29

agnosticism. Politiska åskådningar, etiska eller filosofiska värderingar som inte har samband med religion omfattas inte i diskrimineringsgrunderna

Sexuell läggning

Innebär att bli utsatt för att man är homo-, bi- eller heterosexuell

Ålder

Ålder innebär uppnådd levnadslängd.

Direkt och indirekt diskriminering

Direkt och indirekt diskriminering är båda olagliga och finns beskrivna i Diskrimineringslagen. Med direkt diskriminering menas att någon blir sämre behandlad eller missgynnad³ i förhållande till någon i en jämförbar situation, exempelvis att inte få gå på en skoldans för att man är ett samkönat par. Ett annat exempel kan vara att inte få delta i gymnastiken för att man har huvudduk. För att det ska räknas till diskriminering måste det ha samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna ovan. Det räknas som diskriminering även om det finns en god tanke, exempelvis att en tjej/kvinna inte får delta i en viss aktivitet, såsom simning, för att man tänker att det kan leda till obehag för henne. Det är även diskriminering om någon felaktigt antas tillhöra en viss grupp och därför diskrimineras. Slutligen gäller det även om man blir diskriminerad på grund av sin anknytning till någon, exempelvis för att man är tillsammans med någon av en viss etnicitet.

Med Indirekt diskriminering menas att en regel som är till för att behandla lika, missgynnar någon på grund av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara krav på längd för att få delta i en aktivitet – vilket kan gynna pojkar framför flickor. Ett annat exempel kan vara ett krav på att inte få vara över en viss ålder, vilket kan syfta till att missgynna elever med utländsk bakgrund. Det krävs dock att kravet inte är relevant, och att inga andra tänkbara icke-diskriminerande alternativ finns, för att det ska räknas som indirekt diskriminering.

Bristande tillgänglighet

Bristande tillgänglighet är olagligt och finns beskrivet i Diskrimineringslagen. Med bristande tillgänglighet menas att en person med funktionsnedsättning missgynnas, eftersom att skolan inte vidtagit de åtgärder som behövs för att personen ska kunna delta på samma villkor (inom ramen för praktiska och ekonomiska förutsättningar). Ett exempel kan vara att en person i rullstol inte kan ta sig in på skolan och därför inte kan delta i undervisning.

---

³ Det vill säga kommer till skada, nackdel eller obehag

Vardagsrasism

Vardagsrasism är ett begrepp för när man möter situationer som väcker obehag, men som inte med säkerhet från den utsattes sida kan benämnas som rasistiska. Inbyggt i begreppet finns en känsla av ambivalens och osäkerhet. Det kan röra sig om att bli skickad till klassen för svenska som andraspråk för att man har ett utländskt efternamn, att som grupp av färgade elever få tillsägelsen att ”det här är inget aplus” när man är högljudd, eller att en lärare till synes utan anledning följer efter en och kollar vad man gör.⁴

På skolan jobbar vi för att bemöta varandra med respekt, och både elever och personal tar därför den här typen av situationer på allvar och med förståelse för känslan av utsatthet.

4. Viktig personal på skolan när något händer

Om du eller någon annan blir utsatt för kränkning, mobbning, trakasserier eller diskriminering är det viktigt att du tar kontakt med någon på skolan. Vem du tar kontakt med är upp till dig och vem du känner förtroende till, men här nedan är förslag på personer du kan ta kontakt med:

<i>Din mentor</i>	Din mentor finns alltid där för att hjälpa dig att föra din talan
<i>Gun-Britt Snickars</i>	Kurator. Hon sitter i D-korridoren, plan 1 och kan nås på 0223-443 80, på Gun-Britt.Snickars@edu.fagersta.se eller på ItsLearning
<i>Helena Ahlgren</i>	Specialpedagog. Hon sitter på Lärstudio (A21) och kan nås på 0223-448 93, på Helena.Ahlgren@edu.fagersta.se eller på Itslearning
<i>Magnus Dahlberg</i>	Samordnare. Han sitter i D-korridoren, plan 1 och kan nås på 0223-447 41, på Magnus.Dahlberg@edu.fagersta.se eller på ItsLearning
<i>Mari Hellquist</i>	Specialpedagog. Hon sitter på Lärstudio (A21) och kan nås på 0223-291 57, på Mari.Hellquist@edu.fagersta.se eller på ItsLearning
<i>Maria Bylund</i>	Skolsköterska. Hon sitter i D-korridoren, plan 1 och kan nås på 0223-442 56, på Maria.Bylund@edu.fagersta.se eller på ItsLearning
<i>Maria Snickars</i>	Skolsköterska. Hon sitter i D-korridoren, plan 1 och kan nås på 0223-443 65, på Maria.Snickars@edu.fagersta.se eller på ItsLearning
<i>Rosie Stark</i>	Koordinator. Hon sitter i B25 och kan nås på 0223-447 83, på Rosie.Stark@edu.fagersta.se eller på ItsLearning
<i>Ulla Pietarinen</i>	Rektor. Hon sitter på expeditionen och kan nås på 0223-445 17, på Ulla.Pietarinen@edu.fagersta.se eller på ItsLearning
<i>Ylva Ekman</i>	Rektor. Hon sitter på expeditionen och kan nås på 0223-443 83, på Ylva.Ekman@edu.fagersta.se eller på ItsLearning

---

⁴ Se gärna rapporten Det måste vara någonting annat, skriven av Viveca Mottioloa för Rädda barnen (2003), för att läsa fler exempel på vardagsrasism

5. Rutiner vid diskriminering och kränkande behandling

All personal är skyldig att anmäla misstänkt diskriminering eller kränkande behandling till rektor. Enligt diskrimineringslagen har också alla som anmäler kränkningar rätt att inte utsättas för repressalier (negativa konsekvenser) för sin anmälan. Vid ärenden mellan elever, har rektor ansvar för att personal ur elevhälsan samtalar med berörda elever var för sig samt att kuratorstöd erbjuds till utsatt elev. Rektor avgör sedan vilka åtgärder som krävs, vilket kan vara skriftlig/muntlig varning, anmälan till sociala myndigheter, polisanmälan och/eller avstängning/förvisning till annan skola. Om eleven är omyndig så kontakter mentor vårdnadshavare. Mentor följer inom två veckor upp ärendet och att den kränkande behandlingen har upphört, om inte går ärendet tillbaka till rektor som beslutar om vidare åtgärder. Ärendet dokumenteras av elevhälsan.

Om en elev blir utsatt av misstänkt diskriminering/kränkningar från anställda på skolan ska rektor omedelbart informeras. Rektor träffar snarast eleven för att ta reda på vad som hänt, dokumenterar samtalet och erbjuder kuratorstöd. Rektor tar sedan kontakt med berörd anställd och lyssnar till dennes version av vad som hänt. Rektor tar slutligen kontakt med vårdnadshavare och beskriver den tänkta arbetsordningen. Rektor beslutar om påföljd och följer själv upp ärendet inom två veckor för att försäkra sig om att den kränkande behandlingen upphört. Ärendet dokumenteras av rektor.

Om personal utsätts för kränkande behandling av en elev ska rektor omedelbart informeras. Rektor har snarast ett möte med de inblandade för att ta reda på vad som hänt och beslutar om eventuell påföljd. Om eleven är omyndig tar rektor kontakt med vårdnadshavare. Uppföljning sker inom två veckor och ärendet dokumenteras av rektor.

Skolan har också ett ansvar att arbeta förebyggande och vidta åtgärder vid kränkningar på nätet. Studier av Skolverket/Skolinspektionen har visat att kränkningar på nätet i omkring 90 procent av fallen hör samman med kränkningar i skolan (Skolverket, 2019). Dessa är alltså lika mycket en del av skolans arbete mot kränkande behandling och trakasserier. Den utsatte eller den som uppmärksammar ett sådant fall tar en så kallad skärmbild (se Bilaga 1) och skickar till relevant personal på skolan. Ärendet behandlas sedan som ett fall av diskriminering/kränkande behandling mellan elever eller elev/personal som sker på skoltid.

6. Delaktighet, förankring och inflytande

Skolans likabehandlingsplan är offentlig och finns alltså tillgänglig att läsa för alla intresserade. Alla på skolan har möjlighet att vara med och påverka skolans arbete för likabehandling. Som elev vänder man sig förslagsvis till sitt klassråd, där man har möjlighet att ta upp punkter som sedan går vidare till elevrådet. Dessa kan i sin tur göra ett uttalande som skickas till rektor och elevhälsa som kan ta vidare tankarna till kommande arbete. Som personal kan man förslagsvis påverka arbetet genom arbetsplatsträffar (APT), samt genom diskussioner vid utbildningsdagar.

All skolans personal har ett gemensamt ansvar för att se till att likabehandlingsplanen implementeras. Ansvarig för utformandet av likabehandlingsplanen, samt genomförandet av trivselenkäten vartannat år, är skyldiga att informera om det nya arbetet och viktiga förändringar i planen när dessa sker till övrig personal. Varje mentor är sedan ansvarig för att varje år diskutera likabehandlingsplanen tillsammans med sina elever inom ramen för mentorstiden. Med detta innebär att dels ta upp de lagar och definitioner som finns förklarade här i planen, samt att presentera det arbete som skolan har gjort och det arbete som skolan planerar att göra under kommande år. I takt med ökad ålder och mognad förväntas eleverna kunna få en

större förståelse för och ta ett större ansvar i skolans likabehandlingsarbete, varpå samma diskussioner alltså behöver vara återkommande för eleverna varje år.

7. Kartläggning och analys av nuläget

Samhället

Tillit till andra människor är viktigt för sammanhållningen i ett samhälle. Länder där befolkningen känner hög tillit har i regel en stabil demokrati, god folkhälsa, låg korruption och brottslighet samt en hög nivå av jämlikhet och jämställdhet... På individnivå har tillit till andra människor samband med bland annat tillfredsställelse med livet och självskattad hälsa. Den som känner tillit till andra är också mer benägen att delta i sociala aktiviteter

Liv & Hälsa i Mellansverige, 2017

Landstingen/regionerna i Uppsala, Sörmlands, Värmlands, Västmanlands och Örebro län ger ut en rapportserie ungefär vart fjärde/femte år kring hälsan i Mellansverige, nu senast 2017. Den bygger på enkäter från ungefär 34 000 personer (svarsfrekvens 44 procent) och berör också situationen för unga vuxna i området (18-29 år).

Tillit och trygghet: 51% av de unga kvinnorna i studien känner sig rädda för att gå ut på grund av rädsla för överfall, rån eller ofredande (motsvarande för män är 11%). Majoriteten känner sig dock trygga i sitt bostadsområde. Omkring hälften av de unga kände tillit till andra människor, den lägsta andelen av alla åldersgrupper. Personer födda utanför Norden hade också lägre tillit än personer födda i Norden. Omkring var tionde person saknar någon att anförtro sig åt och dela sina innersta känslor med.

Kränkningar: 41 procent av kvinnorna, respektive 29 procent av männen, upplever att de blir nedlåtande behandlade. Andelen är högst bland unga kvinnor, där 60 procent uppger att de någon gång under de senaste tre månaderna behandlats nedlåtande.

Framtidstro: från och med 2000 har det skett en ökning i andelen som ser optimistiskt på framtiden, från 70 till cirka 77 procent. Motsvarande ökning ses dock inte bland unga personer, bland unga kvinnor ses till och med en nedgång.

Levnadsvanor med hälsorisker: 10 procent av kvinnorna och 22 procent av männen använder någon form av tobak dagligen. Siffran av rökare har halverats bland kvinnor och kraftigt minskat bland män sedan år 2000. Omkring var fjärde rökare, samt var tredje snusare, uppger att de vill sluta. Bland unga vuxna är omkring var femte person riskkonsument av alkohol, andelen har dock minskat från 2012, framför allt bland yngre män. Omkring vart femte av de unga vuxna i regionen har använt hasch eller marijuana någon gång (dock framför allt hos gruppen med eftergymnasial utbildning). Ungefär 2 procent i regionen har spelat för mer pengar än de anser sig ha råd att förlora, bland unga män är siffran 5 procent.

Psykisk hälsa: Män har generellt bättre psykisk hälsa än kvinnor. 40 procent av de vuxna kvinnorna och 28 procent av de vuxna männen uppger sig ha lätta eller svåra besvär. Bland gruppen unga kvinnor är siffran högre, där 55 procent uppger att de har lätta eller svåra besvär. 40 procent av kvinnor i regionen har sömnbesvär, mot 28 procent av män. 12 procent av kvinnor uppger en diagnosticerad depression, mot 7 procent av män. Bland kvinnor är depression vanligast bland unga och äldre, för män är det lika över åldrarna.

NVU Brinellskolan

Trivselenkäten

Under vårterminen 2021 genomfördes en ny trivselenkät på skolan. Enkäten besvarades av 336 elever av 531 (63%). I den framkom att majoriteten av eleverna anser att skolan arbetar med att förhindra kränkande behandling och att personalen reagerar om någon blivit kränkt. De flesta vet vem de kan prata med om de skulle känna sig kränkta. Omkring 6 procent (21 elever) uppger sig ha blivit kränkt av andra elever, en minskning med tio elever från föregående år som antagligen kan förklaras av distansundervisningen. I omkring hälften av fallen rör det sig om upprepade kränkningar. I de absolut flesta fall är kränkningarna kopplade till utseende/intressen snarare än diskrimineringsgrunderna. I de flesta fall är kränkningarna också verbala, på nätet/mobilen eller psykiska. Anmärkningsvärt är dock att antalet fall av fysiska kränkningar ökat från en till fyra under pandemiåret (trots all distansundervisning). Den vanligaste platsen att bli utsatt för kränkningar på är i korridorerna, därefter i klassrum och på annan plats. Elevrådet har förtydligat detta med att när man rör sig till andra program kan det vara obehagligt, och att de önskar att vi lärare rör oss mer tillsammans med eleverna än nu. Omkring fyra procent (13 st) elever uppger att de hade blivit utsatta för kränkningar av personal på skolan (oftast av lärare, men omkring en tredjedel är utsatta av övrig personal på skolan). Även här rör det sig oftast om kränkningar som har med utseende/intresse att göra, men även funktionshinder/funktionsnedsättning. Antalet är en minskning från föregående år (19 st), och det är svårt att avgöra om det är en konsekvens av distansundervisning, att flera elever som varit utsatta tidigare tagit studenten, eller förändringar hos personalen.

Omkring 30% av eleverna menade att det ofta förekommer glåpord och nedsättande språkbruk på skolan. Framför allt rör det sig om ord som har att göra med kön, sexuell läggning och funktionsnedsättningar. Elevrådet har påpekat att vi på skolan är dåliga på att reagera på glåpord, och de efterfrågar tydligare konsekvenser för när glåpord förekommer. De efterfrågar också att ordningsregler sätts upp på anslagstavlor på skolan. Eleverna svarar i enkäten att de oftast känner sig otrygga i cafeterian (trots att kränkningar alltså är vanligast i korridorer, samt att personal väldigt ofta finns i cafeterian). Majoriteten av eleverna har ingen som de är rädd för på skolan, har någon som de kan lita på och trivs här på skolan. Utifrån de skrivna svaren tycks bristande trivsel ofta bero på stress över studiesituationen.

35% av eleverna menade att vi inte uppmuntrar dem att umgås över kulturella gränser. Elevrådet har önskat att vi jobbade mer med dels trivseldagar över program för att öka trygghet, men också att vi lärare uppmuntrar till mer blandade diskussionsgrupper på lektionstid.

Intervjustudie

Under 2019 genomfördes omkring 40 intervjuer av elever på skolan för att fånga deras upplevelser av skolsituationen. Intervjuerna riktades framför allt till elever som invandrat till Sverige och som hade arabiska/farsi som modersmål (omkring 10 elever hade svenskt påbrå). Bland de invandrade eleverna fanns en tydlig samstämmighet kring att rasism och utsatthet förekom på skolan. Denna förekom inte bara mellan grupperna svenskar mot invandrare, utan också mellan grupper såsom afghaner-somalier, samt grupper inom Syrien. Ibland förekommer kränkningar på andra språk än svenska, både mot svenska elever (oftast flickor) och invandrade. Bland de svenska eleverna fanns däremot ingen upplevelse av rasism på skolan.

Skolans svenska lärare och elever upplevs ha en ointresserad hållning mot invandrade elevers bakgrund och språk. På frågan om "känner du att dina lärare vet vem du är?" var det ingen av eleverna födda i ett annat land som svarade jakande. Många upplevde att svenska elever gärna exkluderar andra elever när dessa inte pratar 'perfekt svenska'. Även elever med föräldrar födda i ett annat land, men som själva är födda i Sverige, har känt sig utsatta genom att exempelvis skickas till Svenska som andraspråk, trots att de vuxit upp

i Sverige. Lärare upplevs ibland ha en passiv hållning, ”gör som ni vill, jag får betalt ändå”, eller att de lämnar elever utan redskap för att klara de kurser de läser ”det här ska du ju redan kunna”. Detta krockar med det skolsystem som många elever är vana vid från andra länder, där det finns tydligare orsak-konsekvens, tydligare struktur i undervisningen, samt mindre förväntan på elever att jobba självständigt. Många invandrade elever upplever att de ses som stereotypiskt stökiga, då lärare kan be dem att vara tysta för att sedan själva starta störande samtal tillsammans med andra svenska elever.

Eleverna med invandrarbakgrund efterfrågar mer genuint intresse från de som undervisar, exempelvis kring bakgrund och språk. De efterfrågar också att få jobba mer i etniskt blandade grupper, för att de ska kunna tillgodogöra sig interkulturella färdigheter (det vill säga lära sig hur man interagerar med olika kulturer). Ofta finns en tendens att lärare låter eleverna gruppera sig själva, vilket leder till att eleverna hamnar i etniskt homogena grupper som förstärker utanförskap. Trots att många elever i en klass kan ha utländsk bakgrund finns en upplevelse av att undervisningen är utformad med i huvudsak svenska elever i åtanke. Lärarna skulle alltså behöva jobba mer med att göra undervisningen mer tillgänglig för de olika grupper som klasserna idag består av. Trots detta är många av eleverna positiva och värderar skolan högt på en skala ett till tio. De lyfter fram att på Brinellskolan är situationen vad gäller kränkningar och rasism mycket bättre än hur det var på mellan- och högstadium tidigare i Sverige.

8. Arbete under läsåret 20-21

Skolan har, förutom skolans reguljära arbete med att genomföra och presentera trivselenkäten, under läsåret genomfört följande insatser:

- Den nya likabehandlingsplanen kom ut i juni 2020 tillsammans med en utbildningsdag för lärarna, men förankrades aldrig hos ledning eller direktionen på NVU. Under hösten av 2020 kom det ut en ”Handlingsplan mot kränkande behandling”, som i sin tur inte förankrats hos förstelärarna och därför fick revideras tillsammans med likabehandlingsplanen, innan båda dokumenten kunde antas av direktionen i slutet av året 2020. Lärare har därför haft få möjligheter under året att förankra likabehandlingsplanen med eleverna.
- Gunnar Mattsson har under hösten 2020 presenterat STAR (Samarbete, Trygghet, Ansvar och Respekt) för ettor, tvåor, IM och GYSÄR
- Vecka 46-51 genomfördes ”Veckans STAR” för att uppmärksamma innehållet i STAR och ge lärarna en naturlig ingång för diskussion tillsammans med eleverna. Innehöll budskapen: Le mot alla på skolan, Peppa och beröm varandra, Tänk på vad du säger – använd ett värdat språk, Alla ställer sig i kön i matsalen och håller avstånd, Att hålla sig till de regler som finns via distansstudier på Zoom, och slutligen Göra ditt bästa och visa förstäelse för andra. Kampanjen har lyfts fram positivt av lärarna, som efterfrågat samma kampanj under nästa år
- De senast uppdaterade ordningsreglerna från 2010/2011 har fått diskuteras i klasser och möte har haft mellan elevråd och förstelärare. Åsikterna har samlats i ett dokument som 14/6-21 fortfarande bearbetas av rektorerna
- Lärarna har i samband med uppdaterandet av ordningsreglerna fört dialog med eleverna/elevrådet för att utvärdera upplevelserna av kränkningar från elever och personal på skolan, samt den höga förekomsten av nedsättande glåpord
- Förstelärarna har planerat för en kulturdag för att få tillfälle att reflektera kring och jobba mot de invandrade elevernas upplevelse av ointresse från lärarna gentemot deras bakgrund. På grund av pandemin har denna fått ställas in och flyttas till hösten 2021
- Förstelärarna har utvecklat första serien av ett lektionspaket för mentorer i åk 1, för att underlätta arbetet med likabehandling i klasserna.

- Då vi inte vet hur de nya kontaktoppgifterna kommer att se ut så släpps denna likabehandlingsplan hösten 2021, när övergången till Fagersta kommun är klar och uppgifterna kan uppdateras

9. Kommande arbete under läsåret 21-22

Med bakgrund av skolans trivselenkät, intervjuer av elever och kontakt med elevrådet finns följande mål för läsåret 21-22:

- Lämna ut den nya likabehandlingsplanen för läsåret
- Lärarna får jobba med mentorspaketet för eleverna i årskurs 1
- Förstelärarna utvecklar mentorspaketet för årskurs 2 och 3
- Förstelärarna håller den planerade kulturdagen
- Förstelärarna håller en aktivitet om glåpord i klasser i syfte att förbättra diskussionsklimatet
- Förstelärarna håller en utbildning i samtalsteknik för att underlätta kommunikationen mellan lärare/elev i svåra situationer
- Förstelärarna tar initiativ till en likabehandlingsgrupp som kan jobba vidare med värdegrund, STAR och trivselenkäten läsåret 22-23 när förstelärarnas tjänst inte finns kvar
- Gunnar Mattsson fortsätter hålla arbete kring lärmiljö/STAR tillsammans med eleverna

10. Källor

Liv & Hälsa CDUST. (2017). *Liv & Hälsa i Mellansverige: Resultat från en undersökning om livsvillkor, levnadsvanor och hälsa*

Skolverket. (2019). *Fremja, förebygga, upptäcka och åtgärda: Hur skolan kan arbeta mot diskriminering och kränkande behandling*

Bilaga 1. Vid kränkningar och trakasserier på nätet; hur du tar en Screenshot eller skärmbild

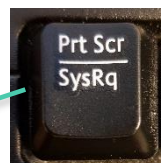
En screenshot eller skärmbild är en bild av det som syns på din datorskärm i ögonblicket bilden tas. Ungefär som om man tar ett fotografi av skärmen. För att kunna ta bilden av datorskärmen finns det lite olika tillvägagångssätt.

Bilden som man tar kommer sedan fungera som vilken annan bild du hittar på internet, på din dator etc.

Med hjälp av knappen PrtScn

På ditt tangentbord bör du kunna lokalisera en knapp med texten **PrtScn** (står för Print Screen). Denna knapp har funktionen att kopiera det som syns på bildskärmen i det ögonblick knappen trycks ned och placeras i det som kallas för **Urklippshanteraren**, ett program som samlar allt du kopierar eller klipper ut innan du väljer att klistra in det igen. För att kunna klistra in bilden som tagits måste man använda sig av ett ordbehandlingsprogram (t ex Word) eller bildbehandlingsprogram (t ex Paint).

Exakt hur man använder knappen är lite beroende på hur ditt tangentbord ser ut men nedan visas några exempel på knappar.

Två exempel på enkel knapp för Print Screen. Det räcker med att trycka en gång på knappen så kopieras skärmen

Två exempel på när knappen behöver kombineras med en annan knapp.

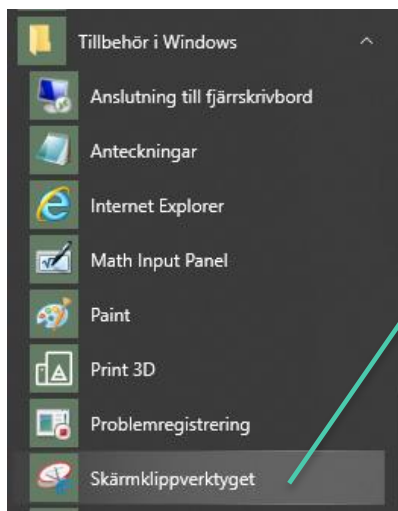
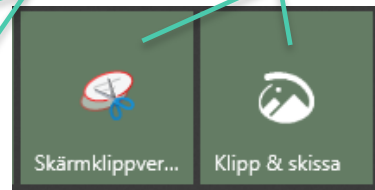
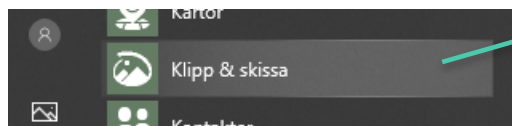
*Tryck ned knappen märkt **fn** och håll kvar under tiden du trycker ned knappen för print screen en gång. Släpp upp båda knapparna*

När du kopierat med hjälp av knappen/knapparna öppnar du t ex Word eller Paint och väljer att klistra in genom att trycka ned knappen märkt **Ctrl** och hålla kvar nere medan du trycker ner bokstavsknappen **V** eller klickar med höger musknapp och väljer alternativet **Klistra in** i menyn som visas.

Med hjälp av programmet Skärmsklippverkyget eller Klipp & Skissa

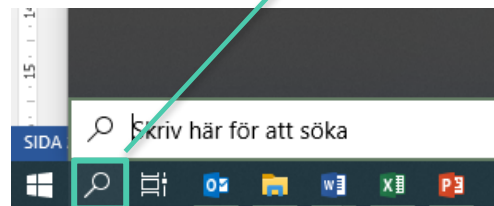
Vill du ha mer kontroll över vad som ska kopieras från din datorskärm kan du använda dig av program som t ex **Skärmsklippverkyget** eller **Klipp & Skissa** (finns inte på alla operativsystem).

Programmen hittar du under **startmenyn** och då antingen i menyn eller om som ikon

Skärmsklippverkyget finns som standard i Windows 10/Windows 7

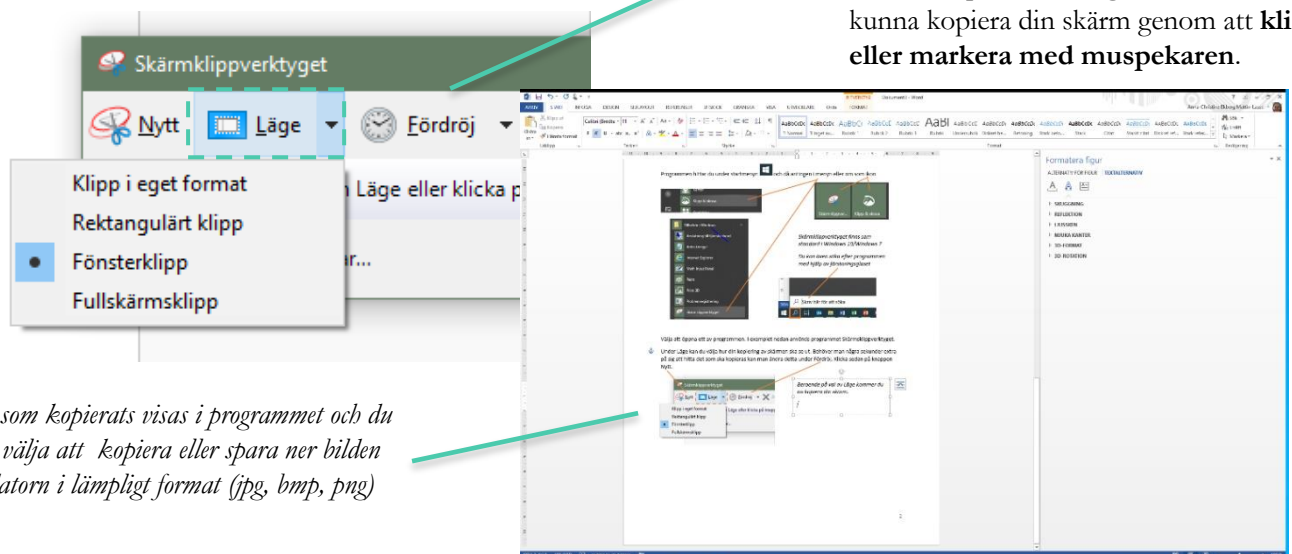
Du kan även söka efter programmen med hjälp av förstöringsglaset

Välja att öppna ett av programmen. I exemplet nedan används programmet **Skärmsklippverkyget**.

Under **Läge** kan du välja hur din kopiering av skärmen ska se ut. Behöver man några sekunder extra på sig att hitta det som ska kopieras kan man ändra detta under **Fördröj**. Klicka sedan på knappen **Nytt**. Klicka eller markera med musen och din skärm kopieras.

Beroende på val av **Läge** kommer du nu kunna kopiera din skärm genom att **klicka eller markera** med muspekaren.

Det som kopierats visas i programmet och du kan välja att kopiera eller spara ner bilden på datorn i lämpligt format (jpg, bmp, png)